

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Навчально-реабілітаційного центру № 21 Оболонського
району м. Києві

29.09.2026

м. Київ, 2026

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 29.09.2026 групою НПМ здійснено відвідування Навчально-реабілітаційного центру № 21 Оболонського району м. Києві (далі – центр, заклад, установа).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Паршакова Ольга Валеріївна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Батицька Валерія Олександрівна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Клінцов Віталій Миколайович, представник громадської організації;

Шетанкова Надія Михайлівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Центр знаходиться за адресою: вул. Ірини Жиленко, буд. 11, м. Київ, 04075.

Директор – Мороз Лідія Володимирівна.

Згідно з Статутом Навчально-реабілітаційного центру № 21 Оболонського району м. Києві, затвердженим розпорядженням Оболонської районної в місті Києві державної адміністрації від 30.11.2016 № 704 (у редакції розпорядження Оболонської районної в місті Києві державної адміністрації від 28.04.2023 № 204), заклад є комунальною, неприбутковою установою, належить до комунальної власності територіальної громади міста Києва та віднесена до сфери управління Оболонської районної в місті Києві державної адміністрації. Центр є закладом загальної середньої освіти, метою діяльності якого є реалізація права на освіту дітей з особливими освітніми потребами, зумовленими складними вадами розвитку, їх інтеграція в суспільство шляхом здійснення комплексних реабілітаційних заходів, спрямованих на відновлення здоров'я, здобуття освіти відповідного рівня, розвиток та корекцію порушень.

Заклад розрахований на перебування 150 осіб. Фактично в центрі навчається 152 учня. 87 учнів мають встановлені групи інвалідності, 36 учнів мають статус внутрішньо переміщених осіб, 45 осіб перебувають на пансіоні, з них 22 учня проживають у закладі цілодобово і 23 учні перебувають на пансіоні 5 днів на тиждень.

Штатна чисельність працівників інтернату складає 219,7 штатних одиниць, з яких 20 шт. од. – медичний персонал (лікар – 5,0 шт. од.; сестра медична з лікувальної фізкультури – 4,0 шт. од.; сестра медична – 10,0 шт. од.; сестра медична з дієтичного харчування – 1,0 шт. од.).

В установі залишаються вакантними 22,35 шт. од., зокрема асистент вчителя – 1 шт. од., вчитель-дефектолог – 3 шт. од., вихователі – 18,1 шт. од., педагог-організатор – 0,25 шт. од.

У закладі наявна ліцензія на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальностями: дитяча психіатрія, організація і управління охороною здоров'я, педіатрія, терапевтична стоматологія; за спеціальністю молодших спеціалістів з медичною освітою: сестринська справа, затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ) від 09.07.2026 № 922.

Медичну допомогу учні отримують у пункті охорони здоров'я закладу, який діє відповідно до Положення про пункт охорони здоров'я центру, затвердженого наказом директора закладу від 26.05.2026 № 60, відповідно до якого пункт охорони здоров'я є структурним підрозділом закладу, що надає реабілітаційні послуги учням на підставі ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики.

Медичний пункт складається з кабінетів завідувача, лікарів, старшої медичної сестри, а також кабінетів психологічного консультування, психологічної корекції, логопеда, дефектолога та сенсорної кімнати. Також медичний пункт надає послуги з фізіотерапії, гідротерапії, ароматерапії. У медичному пункті наявний ізолятор для попередження розповсюдження інфекційних захворювань з окремим санітарним вузлом та душовою кімнатою.

До посадових інструкцій працівників центру включено пункт про заборону використання методів психічного та фізичного насилля над особистістю учня.

Учні, які проживають у закладі, забезпечені п'ятиразовим харчуванням, наявне денне та перспективне меню. Працівниками харчоблоку відбираються, маркуються та належно зберігаються добові проби з приготовлених страв. У працівників харчоблоку наявні особисті медичні книжки з відмітками про проходження обов'язкових профілактичних медичних оглядів відповідно до Переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим

профілактичним медичним оглядам, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2001 № 559.

Якість питної води у закладі відповідає вимогам ДСанПіН 2.2.4-171-10 відповідно до Протоколу дослідження питної води від 16.09.2026 № 0259.

Територія закладу огорожена, доглянута (фото 1). На території облаштовані дитячі та спортивні майданчики.

Заклад складається з двох корпусів, об'єднаних в одну будівлю: навчальний та житловий. На першому поверсі навчального корпусу розміщені адміністративні приміщення, бібліотека, кабінети. На другому поверсі розміщено кабінети для учнів 5-9 класів, на третьому – кабінети для учнів 1-4 класів, на четвертому – актові зала, музична студія, кабінет хімії. У житловому корпусі на першому поверсі розміщено медичний пункт, на другому – пансіон початкової школи, на третьому проживають хлопчики, на четвертому – дівчата, а також розміщуються кабінети для гуртків.

У закладі наявні два укриття: під житловим корпусом (далі – укриття № 1) та під навчальним корпусом (укриття № 2), які обладнані системою опалення, електроживлення, водопостачанням, забезпечені запасом лікарських засобів та шанцевим інструментом.

Укриття № 1, відповідно до Акту обстеження об'єкта фонду захисних споруд цивільного захисту від 14.08.2026 № 600, рекомендовано у якості найпростішого укриття за умови його облаштування пандусом для забезпечення вільного користування особами з інвалідністю, а також його облаштування примусовою припливною вентиляцією з електроручним приводом. В укритті № 1 наявні спальні приміщення (фото 2), де учні перебувають, у тому числі, і вночі.

Укриття № 2, відповідно до Акту обстеження об'єкта фонду захисних споруд цивільного захисту від 14.08.2026 № 599, рекомендовано у якості найпростішого укриття. В укритті № 2 наявні кабінети для навчання (фото 3), ігрова та ресурсна кімнати (фото 4), також воно облаштовано для осіб з інвалідністю та маломобільних категорій населення.

Заклад обладнаний автоматичною пожежною сигналізацією, наявні схеми евакуації (фото 5). Директором центру затверджено План евакуації учнів і працівників у разі виникнення пожежі від 21.08.2023.

Учні проживають у закладі відповідно до Положення про пансіон центру, затвердженого директором закладу та погодженого рішенням педагогічної ради центру від 29.08.2023 (протокол № 1).

У закладі здійснюється відеоспостереження, відео з якого виводяться на монітор охорони та в кабінет директора центру.

На інформаційних стендах наявна інформація про права учнів, а також номери телефонів гарячих ліній та посадових осіб, до яких вони можуть звернутися у разі

порушення їхніх прав. Також у доступному для учнів місці розташована скринька довіри відповідно до вимог Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 4.06.2025 № 658.

У закладі функціонує перукарня, перукарські послуги надаються волонтерами.

Під час відвідування відбулося спілкування з 5 учнями пансіону та 7 працівниками закладу.

Скарг на неналежне поводження, якість догляду та умови проживання від учнів не надходило.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування центру в межах реалізації функцій національного-превентивного механізму не здійснювалося.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. Групою НППМ встановлено, що у закладі, у тому числі у приміщеннях укриттів, окремі переносні вогнегасники розміщені на підлозі без використання кронштейнів, пожежних щитів, стендів, підставок, спеціальних тумб або пожежних шаф (фото 6), що порушує пункт 6 розділу III Правил експлуатації та типових норм належності вогнегасників, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 15.01.2018 № 25 (далі – Правила експлуатації).

2. Під час відвідування групою НППМ встановлено неналежне забезпечення контролю за технічним станом та своєчасністю технічного обслуговування вогнегасників. На окремих вогнегасниках відсутнє належне маркування, яке дозволяє підтвердити дату проведення останнього технічного обслуговування, водночас в журналі обліку вогнегасників відсутні систематичні записи про проведення їх щомісячних оглядів, що порушує вимоги пункту 10 розділу III Правил експлуатації. Окрім того, відомості в журналі обліку вогнегасників про повернення з технічного обслуговування внесені лише щодо частини вогнегасників, при цьому на окремих оглянутих вогнегасниках відсутні етикетки підприємства з технічного обслуговування вогнегасників (ПТОВ), що суперечить пункту 13 Правил експлуатації.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

3. За наявною у медичній документації педіатра інформацією у центрі перебувають 10 дітей, які потребують дієтичного харчування, зокрема 6 учнів потребують безлактозного харчування та 4 учня дієти № 5. Водночас такі учні дієтичним харчуванням не забезпечуються, що порушує вимоги пункту 8.7 розділу VIII Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144 (далі – Державні санітарні норми).

4. У спальнях пансіону виявлено неналежний стан твердого та м'якого інвентарю, яким користуються учні. Зокрема, окремі тумбочки мають пошкодження (фото 7), м'який інвентар є зношеним, а окремі унітази не обладнані сидіннями (фото 8), що свідчить про неналежний стан облаштування приміщень для проживання дітей.

5. У ході відвідування закладу групою НПМ встановлено перенаселення в окремих кімнатах підопічних, що є порушенням норм житлової площі на особу та не відповідає пункту 3.25 Розділу III Державних санітарних норм.

Наприклад, площа однієї з кімнат становить 18,6 м² (фото 9), а сама кімната розрахована на проживання 5 осіб (в кімнаті розташовано 5 ліжок). Відтак на одну особу припадає 3,7 м².

Зазначене створює умови, за яких порушуються передбачені чинним законодавством норми площі на особу (5 м²).

6. У порушення вимог пункту 3 частини 1 статті 42 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» вікна харчоблоку закладу не обладнано сітками від комах.

7. У порушення пункту 2 частини першої статті 49 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» у холодильній камері харчоблоку м'ясо та риба після відкриття упаковки зберігається у поліетиленових пакетах без зазначення строку, до якого його необхідно використати, що унеможливорює належний контроль за строками зберігання продукції та створює ризик її використання після закінчення допустимого строку зберігання (фото 10, 11).

8. У зв'язку з тривалими повітряними тривогами учні, які проживають у пансіоні, змушені перебувати в укритті закладу протягом тривалого часу, у тому числі в нічний період. Під час відвідування встановлено, що в укритті облаштовані

двоярусні ліжка, при цьому відстань від верхнім ярусом ліжка до стелі становить близько 44 см, що не забезпечує належних умов для комфортного та безпечного сну дітей (фото 12, 13).

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

9. Незважаючи на наявність у закладі періодичних випадків отримання учнями тілесних ушкоджень, медичними працівниками не складається довідка про фіксацію тілесних ушкоджень (форма первинної облікової документації № 511/о) відповідно до вимог наказу МОЗ від 02.02.2024 № 186 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування».

10. Групою НППМ встановлено, що медичний пункт закладу не в повному обсязі забезпечено необхідними медичними засобами для надання невідкладної допомоги учням відповідно до пункту 3.12 Положення про пункт охорони здоров'я центру, затвердженого наказом директора закладу від 26.05.2026 № 60.

11. Під час відвідування встановлено, що матраци на ліжках учнів, яким встановлено діагноз «енурез» вкриті технічною пакувальною плівкою, що може спричинити погіршення їх стану здоров'я, оскільки створює парниковий ефект при довготривалому користуванні (фото 14).

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних осіб (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

12. У санітарних вузлах для учнів не передбачено спеціально обладнану кабінку для використання її особами з інвалідністю, у тому числі тими, що пересуваються на кріслах колісних, за допомогою милиць чи інших засобів, що порушує вимоги пункту 3.13 розділу III Державних санітарних норм та пункту 6.80 Державних будівельних норм «Будинки і споруди Заклади освіти» В.2.2-3:2018, затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 25.04.2018 № 106 (далі – ДБН В.2.2-3:2018).

13. Окрім того, у закладі наявні необлаштовані пороги (фото 15), що можуть ускладнювати безперешкодне пересування учнів з обмеженою мобільністю та інших маломобільних категорій населення, що порушує вимоги пункту 6.1.4 ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» (далі – ДБН В.2.2-40:2018).

14. У порушення пункту 6.71 ДБН В.2.2-3:2018, а також пунктів 5.1.5, 6.1.1 та 6.1.2 В.2.2-40:2018 вхідна група закладу не забезпечує безперешкодного доступу до

будівлі для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення: сходи при вході не продубльовано пандусом або іншим підйомним пристроєм (фото 16).

15. Житлові кімнати учнів закладу розташовані на третьому та четвертому поверхах, при цьому ліфт або інший підйомний механізм відсутній, що не відповідає пункту 8.1 ДБН В.2.2-3:2018 та пункту 6.1.8 ДБН В.2.2-40:2018 та унеможлиблює проживання у закладі учнів, які відносяться до маломобільних категорій населення.

16. У порушення пункту 8.4.2.4 ДБН В.2.2-40:2018 сходи зовні та всередині будівлі не промарковані контрастними обмежувальними смугами по краю першої та останньої сходинки (фото 16).

Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Європейської конвенції з прав людини).

17. Під час огляду житлових та санітарно-гігієнічних приміщень встановлено, що вони не облаштовані дзеркалами, що не відповідає абзацу 3 пункту 6.80 ДБН В.2.2-3:2018. Відсутність дзеркал унеможлиблює або суттєво ускладнює здійснення дітьми повноцінного догляду за власною зовнішністю та дотримання особистої гігієни (зокрема під час вмивання, розчісування волосся, чищення зубів тощо), а також позбавляє їх можливості самоідентифікації. Це негативно впливає на формування навичок самообслуговування та розвиток самосприйняття учнів.

18. Під час відвідування встановлено, що м'який інвентар учнів, які проживають у закладі, не персоналізовано та не закріплено за конкретними дітьми. Зокрема, подушки, ковдри та постільна білизна, які безпосередньо контактують із тілом дитини, використовуються без забезпечення їх індивідуального користування. При цьому окремі учні мають діагноз енурез, що зумовлює необхідність забезпечення їх індивідуальним м'яким інвентарем.

19. Окрім того, зубні щітки учнів зберігаються в одній ємності (фото 17) та не мають індивідуального маркування, що унеможлиблює їх ідентифікацію та закріплення за конкретною дитиною.

20. Також учні молодших класів, які проживають на пансіоні, не забезпечені індивідуальними мочалками.

21. Під час відвідування встановлено, що у закладі здійснюється відеоспостереження, однак попереджувальні таблички або інші інформаційні повідомлення про його здійснення у місцях встановлення камер відсутні, що не відповідає вимогам пункту 12 Порядку реалізації експериментального проекту щодо посилення безпеки освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти в умовах правового режиму воєнного стану, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.11.2024 № 1245.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Київській міській військовій адміністрації:

оновити наявний у закладі фонд твердого та м'якого інвентарю у житлових кімнатах учнів пансіону;

облаштувати вікна харчоблоку закладу захисними сітками від комах;

забезпечити в укритті належні та безпечні умови для нічного відпочинку учнів, зокрема замінити двоярусні ліжка на такі, що забезпечують достатню відстань до стелі;

забезпечити медичний пункт закладу лікарськими засобами у повному обсязі;

облаштувати санітарні вузли закладу спеціально обладнаною кабіною, доступною для користування учнями з інвалідністю, зокрема тими, які пересуваються на кріслах колісних;

забезпечити усунення порогів для безперешкодного пересування учнів з обмеженою мобільністю та інших маломобільних категорій населення;

облаштувати вхідну групу закладу пандусом або іншим підйомним пристроєм для безперешкодного доступу до будівлі для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

облаштувати заклад ліфтом або іншим підйомним механізмом для забезпечення доступу до житлових кімнат, розташованих на третьому та четвертому поверхах, учнів з числа маломобільних груп населення.

2. Навчально-реабілітаційному центру № 21 Оболонського району м. Києві забезпечити:

належне розміщення переносних вогнегасників у закладі, у тому числі в приміщеннях укриттів, шляхом їх навішування на кронштейни або встановлення на пожежні щити, стенди, підставки чи спеціальні тумби відповідно до пункту 6 розділу III Правил експлуатації та типових норм належності вогнегасників, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 15.01.2018 № 25;

належний контроль за технічним станом вогнегасників і своєчасністю проведення їх технічного обслуговування;

дієтичним харчуванням учнів відповідно до медичних показань;

дотримання норм житлової площі на особу;

маркування харчових продуктів після відкриття упаковки із зазначенням строку їх використання;

належну фіксацію тілесних ушкоджень учнів шляхом оформлення довідки за формою № 511/о;

використання медичної клейонки або непромокальних на матрацників на ліжках учнів, у яких діагностовано енурез;

маркування сходів зовні та всередині будівлі контрастними обмежувальними смугами по краю першої та останньої сходинки;

облаштування приміщень пансіону дзеркалами для дотримання учнями особистої гігієни, розвитку навичок самообслуговування та формування самосприйняття;

персоналізацію м'якого інвентарю учнів пансіону;

індивідуальне маркування зубних щіток учнів;

учнів молодших класів індивідуальними мочалками;

розміщення інформаційних табличок або повідомлень про здійснення відеоспостереження.

Додатки: фотоматеріали на 5 арк. в 1 прим.

**Головний спеціаліст відділу реалізації
національного превентивного механізму в
закладах соціального забезпечення та
освіти Департаменту з питань реалізації
національного превентивного механізму
Секретаріату Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини**

Ольга ПАРШАКОВА

Фотоматеріали

фото 1

фото 2

фото 3

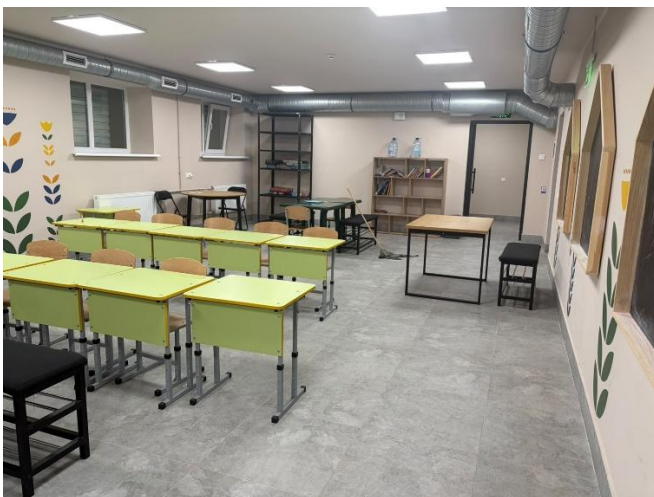

фото 4

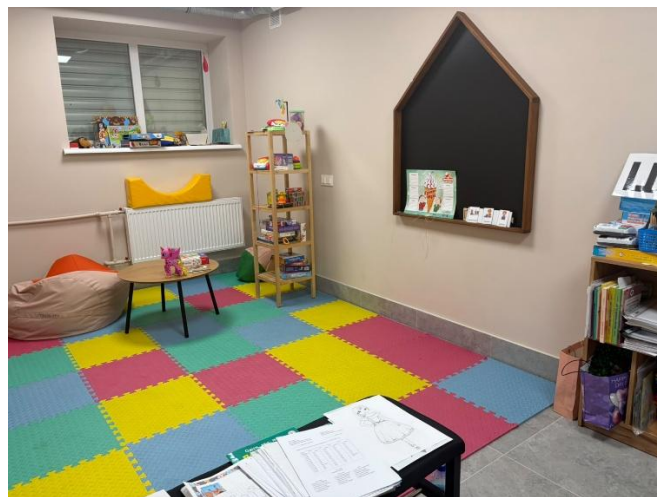

фото 5

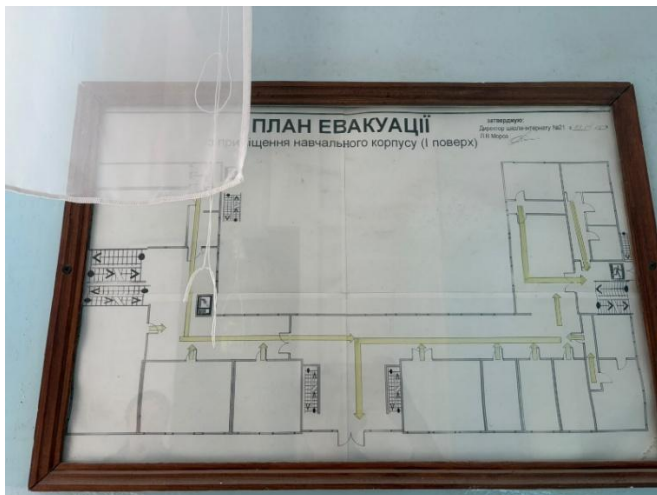

фото 6

фото 7

фото 8

13

фото 9

фото 10

фото 11

фото 12

Φoto 13

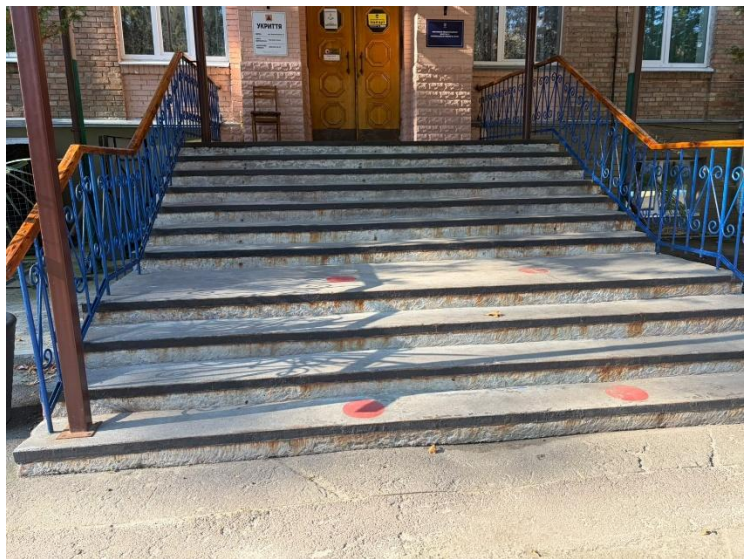
foto 14

Φoto 15

foto 16

Φoto 17

